

Koncepce vědeckovýzkumné činnosti Katedry ekonomie a veřejné správy 2024 – 2026

Hlavní vědeckovýzkumná oblast katedry:

Poměrně diverzifikovaná vědeckovýzkumná činnost Katedry ekonomie a veřejné správy (KEVS), jež vznikla sloučením tří různorodých kateder, bude na období let 2024-2026 zastřešena souhrnným tématem ***Makroekonomické aspekty fungování české ekonomiky a úloha veřejné správy v kontextu globalizované ekonomiky***. Takto koncipované téma poskytuje adekvátní prostor pro odpovídající vědeckovýzkumnou činnost akademických pracovníků a doktorandů katedry, jež by měla zajistit udržení akreditovaného studijního programu Veřejná ekonomika a správa a nově udělené akreditace pro studijní program Mezinárodní obchod. V neposlední řadě je zapotřebí zajistit rovněž odpovídající vědeckovýzkumnou činnost jako nezbytnou prerekvizitu pro garanci několika celofakultních předmětů, jež jsou součástí státních závěrečných zkoušek, či předmětů v nových studijních programech blízkých dřívějšímu programu Hospodářská politika a správa. S ohledem na členství České republiky v Evropské unii je nezbytné zaměření výzkumu na aspekty související s ekonomickou integrací a konvergencí, jež nabízí možnost realizace výzkumu na otázky spojené s fungováním veřejné správy a uplatňováním hospodářskopolitických nástrojů v kontextu členství České republiky v Evropské unii, jež s sebou nese mnoho kladných i negativních důsledků pro českou ekonomiku.

Dílčí směry vědeckovýzkumné činnosti včetně personálního pokrytí:

Hlavní téma vědeckovýzkumné činnosti KEVS bude dále rozpracováno ve čtyřech prioritních směrech a podpořeno základním a aplikovaným výzkumem vyplývajícím z potřeb praxe.

1. ***Ekonomické aspekty fungování veřejné správy***

Výzkum v této oblasti bude zaměřen na hospodaření municipalit a regionů, včetně hodnocení jejich krátkodobé a dlouhodobé finanční stability. V centru pozornosti bude také analýza jejich stěžejních rozpočtových příjmů, jejich optimálního nastavení z pohledu dlouhodobé udržitelnosti rovnováhy rozpočtového hospodaření. Členové katedry se budou i nadále podílet na spolupráci s Moravskoslezským krajem při aktualizaci a inovaci softwaru, který byl za tímto účelem v minulosti vytvořen a je využíván mnohými obcemi a městy při řízení svých finančních a rozpočtových aktivit.

V tomto roce katedra jako jeden ze spoluřešitelů ukončila řešení projektu „SMART technologie pro zvyšování kvality života ve městech a regionech“. Hlavním smyslem projektu bylo podpořit zintenzivnění dlouhodobé mezisektorové spolupráce mezi výzkumnou a aplikační sférou v tematické oblasti SMART technologií využitelných pro zvyšování kvality života obyvatel v rámci rozvoje měst a regionů. V rámci projektu docházelo k přenosu znalostí a zkušeností zejména k výzkumným pracovníkům, studentům VŠ a pracovníkům veřejné správy o výzkumných problémech a aplikačních možnostech týkajících se využití SMART technologií pro rozvoj měst a regionů. Projekt nebyl zaměřen pouze na technickou a technologickou stránku, ale je zkoumána kvalita života obyvatel ve vztahu ke SMART technologiím, současně je řešena efektivita experimentálních ověření prostřednictvím CBA.

V návaznosti na úspěšné řešení tohoto projektu se v tomto roce podařilo katedře v roli hlavního řešitele získat projekt TAČR – SIGMA, DC 3: Resilience chytrých měst a obcí Moravskoslezského kraje. Cílem projektu je zvýšit připravenost samospráv v ČR (s ověřením v MSK) na celospolečenské hrozby a podpořit jejich resilienci s využitím chytrých a funkčních projektů a opatření vycházejících z příkladů dobré praxe a dalších nástrojů. Toho bude dosaženo díky vícezdrojové identifikace hrozeb a rizik, vytvořením sady kompozitních indikátorů s vazbou na resilienci, sběrem a hodnocením možných chytrých opatření přispívajících ke zvýšení resilience navázaných na navržené indikátory a prezentací doporučení samosprávám. Hlavním výstupem bude specializovaná mapa, kde bude možné ověřit a srovnat míru resilience vybraných měst a obcí a sdílet dobrou praxi. Druhým bude odborná publikace zaměřená na východiska resilience, konkurenceschopnosti a kvality života ve městech a obcích a třetím výstupem bude workshop.

Katedra také ve spolupráci se společností PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. zaměřuje svou výzkumnou činnost rovněž do oblasti fungování terciárního vzdělávání a regionálního školství, které byly podpořeny dvěma granty Technologické agentury České republiky (TAČR). Konkrétně se jedná o projekt v rámci programu Beta2 s názvem TITSMSMT933 Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství od roku 2016 (doba řešení 01/2021 až 6/2022). Tento projekt se zaměřoval na terciární školství, které prošlo v roce 2016 zásadní systémovou změnou, kdy byl novelizován zákon o vysokých školách. Výzkumný tým se soustředil na to, jakým způsobem ovlivnily tyto změny systémy vnitřního zjišťování kvality tvůrčí a vzdělávací činnosti na veřejných a soukromých vysokých školách a do jaké míry se projevilo nové nastavení akreditačních procesů v podobě existence Národního akreditačního úřadu či institucionální akreditace ve vnitřních akreditačních procesech a samotné nabídce studijních programů. Pozornost byla rovněž zaměřena na nové členění studijních programů (profesní a akademicky zaměřené studijní programy). Nedílnou součástí této výzkumné aktivity bylo i zhodnocení změn ve financování veřejných vysokých škol. Tato spolupráce v současnosti pokračuje v rámci projektu s názvem TIRDMSMT015MT07 Zmapování činností a na ně navázaných personálních kapacit v rámci podpory mateřských, základních a středních škol na úrovni jednotlivých krajů, který katedra řeší od března 2023 do konce října 2023. Cílem projektu je zmapování dostupnosti, typů činností a alokovaných kapacit v rámci aktivit krajů ČR vč. hl. m. Prahy (dále jen krajů) (v přenesené a samostatné působnosti, ale také v oblastech, které jim neukládá zákon a vyhlášky, tj. v ostatních oblastech podpory škol), krajských vzdělávacích center, pedagogických či dalších fakult, České školní inspekce, Národního pedagogického institutu ČR či dalších aktérů při podpoře mateřských, základních a středních škol na úrovni kraje. Vznikne komparativní studie mezi kraji, z níž bude patrné, jaký typ podpory a poradenství poskytují jednotlivé kraje a další relevantní subjekty s cílem zmapování co největšího množství poskytovaných služeb a podpory o jejíž dostupnosti jsou ředitelé a učitelé škol informováni. Výzkum následně ověří, jakým způsobem činnosti krajů podporují či mohou podporovat cíle vzdělávací politiky České republiky. V návaznosti na uvedené dva projekty bude snaha pokračovat ve výzkumu v dané oblasti, a to i za případné podpory agentury TAČR.

Personální zajištění: doc. Mgr. Ing. Michal Tvrdoň, Ph.D., doc. Ing. Marian Lebiedzík, Ph.D., Ing. Karin Gajdová, Ph.D., Ing. Petra Chmielová, Ph.D., Ing. Radka Kubalová, Ph.D., prof. PhDr.

2. Právní a sociální aspekty fungování veřejné správy

V této oblasti bude předmětem zkoumání právního prostředí, jeho jednotlivé aspekty a jejich vliv na fungování institucí veřejné správy a rozvoj municipalit a regionů. Pozornost bude věnována vybraným odvětvím veřejného práva, které mají k fungování veřejné správy přímý vztah (finanční a rozpočtové právo, trestní právo, právo sociálního zabezpečení, apod.) V oblasti sociální bude výzkum zaměřen především na dopady sociálních aktivit institucí veřejné správy na život a životní úroveň obyvatel. V současnosti je připravován projekt komunitního výzkumu, který je zaměřen na volnočasové aktivity seniorů na Karvinsku. Uvedený projekt by měl být realizován ve spolupráci se statutárním městem Karviná a jeho cílem je vyhodnotit informovanost a preference volnočasových aktivit seniorů na Karvinsku. Dílčím cílem zkoumání, budou i finanční náklady seniorské populace na vybrané volnočasové aktivity. Výstupy z výzkumu povedou k lepší informovanosti veřejné správy o seniorských volnočasových aktivitách a přáních seniorů v této oblasti. Výzkum zaměřený na sociální aspekty fungování veřejné správy se bude zabývat také problematikou migrace, která bude zkoumána v širších historických souvislostech i v kontextu aktuálního vývoje. Pozornost bude věnována zvláště proměnám integrační politiky ve vztahu k migrantům a roli veřejné správy při jejím prosazování na lokální úrovni.

Personální zajištění: JUDr. Petr Pospíšil Ph.D., JUDr. Jaromír Richter, Mgr. Danuta Duda, Ph.D., Mgr. Ivona Buryová, Ph.D., JUDr. Michal Márton, Ph.D., Mgr. Lubomír Nenička, Ph.D.

3. Hospodářská politika v globální ekonomice

Výzkum v této oblasti bude realizován ve třech oblastech. První z těchto oblastí je výzkum hlavních makroekonomických a mikroekonomických faktorů ovlivňujících postavení české ekonomiky v rámci světové ekonomiky a především v rámci ekonomiky Evropské unie. Na tuto oblast poté navazuje výzkum hlavních faktorů konkurenceschopnosti a regionálního rozvoje, a to jak na makro, tak i mikroúrovni. Poslední oblastí je potom trh práce a politika zaměstnanosti a její dopady na růst ekonomiky.

Doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D., MBA figuruje jako expert TAČR v programu Beta 2 v rámci projektu „Koherence politik pro rozvoj – varianty doporučených postupů na základě analýzy zahraniční praxe“, který je řešen jako resortní potřeba Ministerstva zahraničních věcí pro léta 2023-2024.

Personální zajištění: prof. PhDr. František Varadzin, CSc., doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D., MBA, Dr. Ing. Ingrid Majerová, doc. Ing. Kamila Turečková, Ph.D., MBA, Ing. Eva Kotlánová, Ph.D.

4. Realizace aplikovaného výzkumu ve spolupráci s Institutem interdisciplinárního výzkumu a Business Gate dle poptávky

Nástroje k dosažení cílů:

Pro dosažení stanovených cílů je nezbytné alespoň udržení stávající intenzity grantové aktivity v základním a aplikovaném výzkumu, zejména u externích poskytovatelů jako jsou GAČR nebo TAČR. Rovněž se předpokládá přizpůsobení interních grantových aktivit garantovaným studijním programům – jedná se zejména o projekty v rámci Studentské grantové soutěže, které budou mít dvojí úlohu – jednak zapojit studenty zejména navazujícího studijního programu Veřejná ekonomika a správa do výzkumu a jejich eventuální další studium v doktorském studiu, jednak umožnit pracovníkům a doktorandům zkoumat v dané oblasti a vytvářet tak předpoklady pro úspěšné podání externího grantu. V souvislosti s Metodikou 2017+ se členové katedry a doktorandi i nadále zaměří na publikování svého výzkumu v bibliometrizovatelných zdrojích, zejména v časopisech evidovaných ve světově uznávaných databázích Social Sciences Citation Index společnosti Clarivate Analytics (Jimp) nebo SCOPUS společnosti Elsevier (Jsc). Pro sdílení aktuálních výsledků vědeckovýzkumné činnosti v rámci katedry bude pořádán pravidelný vědecký seminář s čtvrtletní periodicitou. Předpokládá se také využití Working Paper Series vydávaných na SU OPF jako efektivního nástroje včasné a dostupné prezentace aktuálních výstupů vědecké činnosti a získání ohlasů a citací od zainteresované vědecké komunity. Jako podpůrné nástroje vědeckovýzkumné činnosti a rozvoje sítě kontaktů v oblasti katedrálního výzkumu budou pořádány mezinárodní vědecká konference a katedrální vědecký seminář s interními i externími řečníky. V neposlední řadě se budou nadále rozvíjet stávající spolupráce jak s domácími tak zahraničními pracovišti obdobného vědeckovýzkumného zaměření.

1. Řešené výzkumné projekty a granty – (GAČR, Interreg, MSK, město nebo SGS, IP viz příklady):
 - a. Resilience chytrých měst a obcí Moravskoslezského kraje (projekt TAČR – SIGMA, DC 3). Trvání projektu: 9/2023-12/2025
 - b. Dopad COVID-19 na mezinárodní obchod jako nová výzva v odborné výuce vysokoškolských studentů (projekt Interreg Česká republika-Polsko,)
 - c. Cirkulární ekonomika jako nástroj zajištění udržitelného rozvoje České ekonomiky (IP projekt).
2. Plánované výzkumné projekty a granty – dopsat plánované projekty – např. podaný TAČR a zbytek může být v obecné rovině, viz příklady
 - projekt TAČR či GAČR se začátkem řešení v letech 2024 či 2025
 - jeden projekty SGS se začátkem řešení v roce 2024 či 2025
 - alespoň jeden projekt IGS či IP s řešením v roce 2024
3. Zahraniční spolupráce
 - Katedra verejnej ekonomiky a regionálneho rozvoja, Univerzita Mateja bela, Slovensko
 - Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
 - Uniwersytet Opolski
4. Pořádání konference Ekonomické a sociální výzvy evropské ekonomiky
 - zalistovaný sborník

5. Pořádání pravidelného neformálního vědeckého semináře KEVS - tento nástroj slouží jako neformální fórum ke sdílení zkušeností z vědeckovýzkumných aktivit mezi pracovníky katedry, případně zvanými hosty.
6. Zapojení studentů do vědeckovýzkumné činnosti
 - zapojení všech doktorských studentů do projektů SGS
 - zahájení studia nových studentů prezenční formy doktorského studia
 - průběžné vytipování nadaných studentů navazujícího magisterského studia